

بد	سرمایه سعید (شریک قدیمی)	بس	بد	سرمایه نوید (شریک قدیمی)	بس
	۷۵/۴/۱۹			۷۵/۴/۱۹	
	۲۰۰'۰۰۰	۱'۸۰۰'۰۰۰ مانده قبلی		۲۰۰'۰۰۰	۱'۸۰۰'۰۰۰ مانده قبلی
	مانده ۱'۶۰۰'۰۰۰			مانده ۱'۶۰۰'۰۰۰	
	جمع ۱'۸۰۰'۰۰۰	۱'۸۰۰'۰۰۰		جمع ۱'۸۰۰'۰۰۰	۱'۸۰۰'۰۰۰
	۱'۶۰۰'۰۰۰			۱'۶۰۰'۰۰۰	

بد	سرمایه امید (شریک جدید)	بس
	۷۵/۴/۱۹ ۱'۶۰۰'۰۰۰	
	مانده ۱'۶۰۰'۰۰۰	
	جمع ۱'۶۰۰'۰۰۰	۱'۶۰۰'۰۰۰
	۱'۶۰۰'۰۰۰	

خروج شریک از شرکت تضامنی

هر یک از شرکاء می تواند با موافقت سایر شرکاء سهم الشرکه خود را به دیگری واگذار و از شرکت تضامنی خارج شود. خروج شریک از شرکت تضامنی همانند ورود شریک می تواند بر یکی از دو طریق زیر انجام شود:

۱- واگذاری سهم الشرکه به یک و یا چند شریک شرکت.

۲- دریافت داراییهای شرکت.

هر یک از طرق فوق در ادامه با ذکر مثال شرح داده می شود:

واگذاری سهم الشرکه به یک و یا چند شریک شرکت

(خروج شریک از طریق واگذاری سهم الشرکه به یک و یا چند شریک قدیمی و دریافت مبلغ مورد توافق از آنها، یک موضوع کاملاً شخصی است و موجب افزایش و یا

کاهش داراییها و حقوق صاحبان سرمایه شرکت نخواهد شد، فقط به جابجایی حساب سرمایه شرکاء منجر خواهد گردید.

به عنوان مثال، فرض کنید کامران، کیومرث و کاوه شرکای یک شرکت تضامنی بوده و سهم الشرکه (سرمایه) هریک ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال و به نسبت مساوی در سود و زیان شریکند. کاوه با دریافت جمعاً ۲'۸۰۰'۰۰۰ ریال از کامران و کیومرث از شرکت خارج شده و سهم الشرکه خود را به نسبت مساوی به آنها واگذار می کند. مبلغ مورد توافق و چگونگی تسویه حساب کاوه با دو شریک دیگر یک امر شخصی تلقی و ارتباطی با حسابهای شرکت تضامنی ندارد. فقط ۲'۰۰۰'۰۰۰ ریال سهم الشرکه کاوه به نسبت مساوی به کیومرث و کامران واگذار شده است. بدون توجه به قیمت مورد توافق، ثبت زیر در دفتر روزنامه شرکت انجام می شود:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۷۱۲	۱۲	مرداد	سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود) سرمایه کامران سرمایه کیومرث خروج کاوه از شرکت و واگذاری سهم الشرکه به دو شریک دیگر به نسبت مساوی		۲'۰۰۰'۰۰۰	۱'۰۰۰'۰۰۰ ۱'۰۰۰'۰۰۰

پس از انتقال ثبتهای مذکور به حسابهای مربوطه در دفتر کل حساب سرمایه شرکاء به صورت صفحه بعد خواهد بود:

بد	سرمایه کامران	س
مانده قبلی	۳'۰۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰
	۷۵/۵/۱۲	۱'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۳'۰۰۰'۰۰۰	
	جمع ۳'۰۰۰'۰۰۰	۳'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۳'۰۰۰'۰۰۰	

بد	سرمایه کیومرث	س
مانده قبلی	۲'۰۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰
	۷۵/۵/۱۲	۱'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۳'۰۰۰'۰۰۰	
	جمع ۳'۰۰۰'۰۰۰	۳'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۳'۰۰۰'۰۰۰	

بد	سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود)	س
۷۵/۵/۱۲	۲'۰۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰

دریافت داراییهای شرکت

خروج شریک از این طریق معمولاً به یکی از صورتهای زیر می باشد:

- ۱- دریافت داراییهای شرکت معادل سهم الشرکه
- ۲- دریافت داراییهای شرکت بیشتر از سهم الشرکه
- ۳- دریافت داراییهای شرکت کمتر از سهم الشرکه

دریافت داراییهای شرکت معادل سهم الشرکه

در صورتی که شریکی قصد خروج از شرکت را دارد معادل سهم الشرکه خود از داراییهای شرکت را دریافت نماید، به میزان سهم الشرکه وی داراییها و حقوق صاحبان سرمایه به طور مساوی کاهش خواهد یافت. به عنوان مثال، با اطلاعات مثال قبلی در صورتی که، کاوه از شرکت خارج شده و معادل سهم الشرکه خود از داراییهای شرکت را دریافت کند این رویداد مالی به ترتیب زیر در دفتر روزنامه شرکت ثبت خواهد شد:

داراییهای شرکت مورد توجه شریک خارج شونده قرار خواهد داشت، و بر اساس ارزشهای مذکور سهم الشرکه خود را تعیین می کند، در صورتی که داراییهای شرکت مطابق اصل بهای تمام شده در دفاتر ثبت شده است. در این موارد، اضافه پرداخت به شریک به عنوان پاداش و یا سرقفلی سهم وی تلقی شده و موجب کاهش سهم الشرکه شرکاء موجود (باقیمانده) خواهد شد. به عنوان مثال، فرض کنید که در مثال قبل، کاوه با دریافت ۳'۰۰۰'۰۰۰ ریال از داراییهای شرکت از شرکت خارج شود. در این صورت ثبت زیر در دفتر روزنامه انجام خواهد شد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۷۱۲	۱۲	مرداد	۱۳۷۵		۲'۰۰۰'۰۰۰	
			سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود)		۵۰۰'۰۰۰	
			سرمایه کامران		۵۰۰'۰۰۰	
			سرمایه کیومرث			۳'۰۰۰'۰۰۰
			صندوق			
			خروج کاوه از شرکت و دریافت وجه نقد به میزان ۱'۰۰۰'۰۰۰ ریال بیشتر از سهم الشرکه خود			

پس از انتقال ثبتهای مذکور از دفتر روزنامه به حسابهای دفتر کل، حساب سرمایه شرکاء به صورت زیر می باشد:

بد	سرمایه کیومرث	بس
۷۵/۵/۱۲	۵۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۱'۵۰۰'۰۰۰	
	جمع ۲'۰۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰
		۱'۵۰۰'۰۰۰

بد	سرمایه کامران	بس
۷۵/۵/۱۲	۵۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰
	مانده ۱'۵۰۰'۰۰۰	
	جمع ۲'۰۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰
		۱'۵۰۰'۰۰۰

بد	سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود)	بس
۷۵/۵/۱۲	۲'۰۰۰'۰۰۰	مانده قبلی ۲'۰۰۰'۰۰۰

دریافت داراییهای شرکت کمتر از سهم الشرکه

این حالت اغلب در مواردی که رکود اقتصادی وجود داشته و مشارکت در شرکت تضامنی مطلوبیتی برای شریکی که از شرکت خارج می شود ندارد، اتفاق می افتد. در این صورت شریک با دریافت مبلغ کمتری از داراییهای شرکت سهم الشرکه خود را واگذار و با تحمل زیان از شرکت خارج خواهد شد. به عنوان مثال، فرض کنید که در مثال قبل کاوه با دریافت ۱'۴۰۰'۰۰۰ ریال وجه نقد از شرکت خارج شود. ثبت این رویداد مالی در دفتر روزنامه به ترتیب صفحه بعد خواهد بود:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۷۱۲	۱۲	۱۳۷۵ مرداد	سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود) صندوق (وجه نقد) سرمایه کامران سرمایه کیومرث خروج کاوه از شرکت و دریافت وجه نقد به میزان ۶۰۰'۰۰۰ ریال کمتر از سهم الشرکه خود		۲'۰۰۰'۰۰۰	۱'۴۰۰'۰۰۰ ۳۰۰'۰۰۰ ۳۰۰'۰۰۰

پس از انجام انتقال ثبتهای مذکور به حسابهای مربوط در دفتر کل، حسابهای سرمایه شرکاء به صورت زیر است:

سرمایه کامران		سرمایه کیومرث	
بده	بیس	بده	بیس
مانده ۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰ مانده قبلی	مانده ۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰ مانده قبلی
۷۵/۵/۱۲ ۳۰۰'۰۰۰	۷۵/۵/۱۲ ۳۰۰'۰۰۰	۷۵/۵/۱۲ ۳۰۰'۰۰۰	۷۵/۵/۱۲ ۳۰۰'۰۰۰
جمع ۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰	جمع ۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰
۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰	۲'۳۰۰'۰۰۰

سرمایه کاوه (شریکی که خارج می شود)	
بده	بیس
۷۵/۵/۱۲ ۲'۰۰۰'۰۰۰	۲'۰۰۰'۰۰۰ مانده قبلی

انحلال شرکت تضامنی

یکی از دو مورد اصلی تصفیه^{۱۸} شرکت تضامنی، انحلال^{۱۹} است که به معنی انقطاع تداوم فعالیت می باشد. تصفیه شرکت هنگام انحلال از طریق فروش داراییها، وصول مطالبات، پرداخت بدهیها و تقسیم سود و زیان تصفیه به نسبت مقرر در شرکتنامه و توزیع وجه نقد باقیمانده بر اساس مانده حساب سرمایه بین شرکاء انجام می شود. فاصله بین اعلام انحلال و تقسیم داراییهای باقیمانده بین شرکاء را دوره تصفیه می گویند. در این دوره اداره امور شرکت و عملیات تصفیه توسط مدیر یا مدیران تصفیه انجام می شود.

بلافاصله پس از اتمام تقسیم سود و زیان تصفیه و بعد از اتمام بدهی شرکت گیرنده بدهی شرکت (۸۰٪) فروش داراییها و وصول مطالبات

فرض کنید: سامان، ایمان و اشکان شرکای «شرکت تضامنی سامان و شرکاء» در ۱۳۷۵/۷/۲۰ تصمیم می گیرند که شرکت خود را منحل کنند. ترازنامه خلاصه شده این شرکت در تاریخ مذکور به صورت صفحه بعد است:

۱۸. شرکت تضامنی در دو مورد تصفیه می شود: الف - به علت ورشکستگی که در این وضعیت به موجب ماده ۲۰۲ قانون تجارت، تصفیه شرکت بر اساس قوانین و مقررات و ورشکستگی انجام می شود. ب - بر اثر انحلال (به تصمیم شرکاء و یا سایر موارد).
۱۹. برای آگاهی از قوانین و مقررات انحلال شرکتهای تضامنی به مواد ۹۳ و ۱۳۶ و ۲۰۳ و ۲۰۷ و ۲۰۸ و ۲۱۱ و ۲۱۴ و ۲۱۷ و ۲۱۸ قانون تجارت، همان مأخذ مراجعه نمایید.

شرکت تضامنی سامان و شرکاء

ترازنامه

۱۳۷۵/۷/۲۰

ریال		ریال	
۴۹۰'۰۰۰	حسابهای پرداختنی	۲۴۰'۰۰۰	صندوق (وجوه نقد)
۸۰۰'۰۰۰	سرمایه سامان	۳۱۰'۰۰۰	اسناد دریافتنی
۵۰۰'۰۰۰	سرمایه ایمان	۵۰۰'۰۰۰	موجودی کالا
۲۱۰'۰۰۰	سرمایه اشکان	۹۵۰'۰۰۰	سایر داراییها
۲'۰۰۰'۰۰۰		۲'۰۰۰'۰۰۰	

برای انجام عملیات انحلال، موجودی کالا و سایر داراییها فروخته شده و اسناد دریافتنی وصول می گردد. در دوره تصفیه هر گونه سود یا زیان حاصل از فروش داراییها و یا وصول بدهیها، ابتدا در حساب سود و زیان تصفیه نگاهداری شده و پس از اتمام عملیات فروش داراییها و وصول بدهیها، مانده این حساب به نسبت مقرر در شرکتنامه بین شرکاء تقسیم و به حساب سرمایه شرکاء منتقل می شود. *الف - در صورت تقسیم سود به روز اول تصفیه این سود در*
ب - به حساب بدهیها که به حساب سود و زیان منتقل می شود
 فرض کنید، در تاریخ ۳۰ مهر ۱۳۷۵، اسناد دریافتنی وصول گردید و موجودی کالا به مبلغ ۴۵۰'۰۰۰ ریال و سایر داراییها به مبلغ ۱'۶۰۰'۰۰۰ ریال به طور نقد فروخته شد. ثبت رویدادهای مالی مذکور در دفتر روزنامه شرکت سامان و شرکاء به صورت صفحه بعد است:

مفاهیم استفاده شده در فصل ششم

۱- انحلال

اختتام فعالیت شرکت تضامنی و سایر موسسات.

۲- برداشت شرکاء

وجوه نقد و یا سایر داراییهای شرکت که توسط شرکاء برای مصارف شخصی استفاده شده است.

۳- حق الزحمه شرکاء

قسمتی از سود که بابت خدماتی که شرکاء به صورت تمام وقت و یا نیمه وقت به شرکت ارائه می دهند به آنها تخصیص داده می شود.

۴- جاری شرکاء

یک حساب ترازنامه ای که بدهیها، برداشت، سهم سود و مطالبات شرکاء در آن ثبت می گردد.

۵- سرقفلی

مازاد ارزش متعارف (منصفانه) شرکت بر خالص ارزش دفتری داراییهای آن.

۶- سود و زیان تصفیه

سود و زیان حاصل از فروش داراییها و وصول بدهیهای شرکت تضامنی هنگام انحلال.

۷- سهم الشرکه

سرمایه یک شریک در شرکت تضامنی.

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۱	۳۰	مهر ۱۳۷۵	صندوق		۳۱۰'۰۰۰	۳۱۰'۰۰۰
			اسناد دریافتنی			
			وصول اسناد دریافتنی			
			و واریز وجه به			
			صندوق			
۸۱۲	۳۰	مهر	صندوق		۴۵۰'۰۰۰	
			سود و زیان تصفیه		۵۰'۰۰۰	
			موجودی کالا			۵۰۰'۰۰۰
			فروش موجودی کالا			
			با ۵۰'۰۰۰ ریال زیان			
۸۱۳	۳۰	مهر	صندوق		۱'۶۰۰'۰۰۰	
			سایر داراییها			۹۵۰'۰۰۰
			سود و زیان تصفیه			۶۵۰'۰۰۰
			فروش سایر داراییها			
			با ۶۵۰'۰۰۰ ریال سود			

پس از انتقال ثبتهای مذکور از دفتر روزنامه به حسابهای دفتر کل، حسابهای اسناد دریافتنی، موجودی کالا و سایر داراییها بسته شده و ماندهای نخواهد داشت و وضعیت حسابهای باقیمانده به صورت صفحه بعد است:

س	سود و زیان تصفیه	ب
	۵۰۰'۰۰۰	۱۷۳۰
۱۷۳۰	۶۵۰۰'۰۰۰	
	مانده ۶۰۰'۰۰۰	
۶۵۰۰'۰۰۰	جمع ۶۵۰۰'۰۰۰	
	مانده ۶۰۰'۰۰۰	

س	صندوق (وجه نقد)	ب
	مانده ۲۴۰۰'۰۰۰	
	۳۱۰۰'۰۰۰	۱۷۳۰
مانده ۲'۶۰۰'۰۰۰	۴۵۰۰'۰۰۰	۱۷۳۰
	۱'۶۰۰'۰۰۰	۱۷۳۰
۲'۶۰۰'۰۰۰	جمع ۲'۶۰۰'۰۰۰	
	مانده ۲'۶۰۰'۰۰۰	

س	حسابهای پرداختی	ب
	مانده ۴۹۰۰'۰۰۰	

تقسیم سود و زیان تصفیه

سود و زیان حاصل از فروش داراییها و وصول مطالبات که در حساب سود و زیان تصفیه ثبت شده به ترتیب مقرر در شرکتنامه بین شرکاء تقسیم می گردد. فرض کنید: به موجب شرکتنامه شرکت تضامنی، سامان، ایمان و اشکان به نسبتهای ۳، ۲، ۱ در سود و زیان سهم اند. همان طوری که می بینید مانده حساب سود و زیان تصفیه مبلغ ۶۰۰۰'۰۰۰ ریال بستانکار می باشد که این سود به نسبت مذکور، بین شرکاء تقسیم می شود. ثبت رویداد مالی مربوط به تقسیم سود تصفیه در دفتر روزنامه شرکت سامان و شرکاء به شرح صفحه بعد است:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۴	۳۰	مهر ۱۳۷۵	سود و زیان تصفیه سرمایه سامان سرمایه ایمان سرمایه اشکان انتقال سود تصفیه به نسبت ۲،۱ و ۳ به حساب سرمایه شرکاء		۶۰۰'۰۰۰	۱۰۰'۰۰۰ ۲۰۰'۰۰۰ ۳۰۰'۰۰۰

پس از انتقال ثبت مذکور به حسابهای مربوط در دفتر کل، حساب سود و زیان تصفیه بسته شده و مانده‌ای نخواهد داشت.

توزیع وجه نقد

ترازنامه خلاصه شده شرکت سامان و شرکاء، پس از تقسیم سود تصفیه بین شرکاء و بستن حساب سود و زیان تصفیه در ۱۳۷۵/۸/۱ به صورت صفحه بعد خواهد بود:

شرکت تضامنی سامان و شرکاء

ترازنامه

(بعد از فروش دارائیهای غیر نقدی، وصول بدهیها و تقسیم سود و زیان تصفیه)

۱۳۷۵/۸/۱

ریال	۴۹۰'۰۰۰	حسابهای پرداختنی	۲'۶۰۰'۰۰۰	ریال	صندوق (وجه نقد)
	۹۰۰'۰۰۰	سرمایه سامان			
	۷۰۰'۰۰۰	سرمایه ایمان			
	۵۱۰'۰۰۰	سرمایه اشکان			
	<hr/>			<hr/>	
ریال	۲'۶۰۰'۰۰۰			ریال	۲'۶۰۰'۰۰۰
	<hr/>				<hr/>

برای توزیع وجه نقد، کلیه حسابهای پرداختنی، نقداً پرداخت شده سپس باقیمانده بر اساس مانده حساب سرمایه شرکاء بین آنها توزیع می‌گردد. ثبت رویدادهای مالی توزیع وجه نقد در دفتر روزنامه شرکت سامان و شرکاء به صورت زیر است:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۵	۱	۱۳۷۵ آبان	حسابهای پرداختنی صندوق		۴۹۰'۰۰۰	۴۹۰'۰۰۰
۸۱۶	۱	آبان	پرداخت کلیه بدهیهای شرکت به صورت نقدی سرمایه سامان سرمایه ایمان سرمایه اشکان صندوق تصفیه کامل شرکت و توزیع باقیمانده وجه نقد بین شرکاء براساس مانده حساب سرمایه آنها		۹۰۰'۰۰۰ ۷۰۰'۰۰۰ ۵۱۰'۰۰۰	۲'۱۱۰'۰۰۰

در مورد حسابداری انحلال شرکت تضامنی، تعداد معدودی از دانشجویان اغلب در مورد مبنای توزیع وجه نقد بین شرکاء دچار اشکال و اشتباه شده و وجه نقد را نیز بر مبنای نسبت مقرر در شرکتنامه برای تقسیم سود و زیان، بین شرکاء توزیع می کنند. با این عمل مانده حساب سرمایه شرکاء معمولاً بسته (صفر) نمی شود و به عبارت دیگر عملیات تصفیه نیمه تمام می ماند. بنابراین، بایستی توجه نمود که نسبت مقرر در شرکتنامه مبنای تقسیم سود و زیان بین شرکاء است. در صورتی که در پایان عملیات تصفیه مبنای توزیع وجه نقد بین شرکاء مانده حساب سرمایه آنها پس از فروش داراییها، وصول مطالبات، پرداخت بدهیها و تقسیم سود و یا زیان تصفیه می باشد.

(طرز عمل با مانده بدهکار حساب سرمایه شریک)

در برخی از موارد امکان دارد زیان حاصل از فروش داراییها و وصول مطالبات (زیان تصفیه) در حدی باشد که سهم زیان یک یا چند شریک بیش از سرمایه (سهم الشرکه) آنها گردد. در این صورت، حساب سرمایه آنها پس از تقسیم زیان تصفیه، مانده بدهکار خواهد داشت. فرض کنید در مثال قبل (شرکت تضامنی سامان و شرکاء)، مانده حساب سود و زیان تصفیه پس از وصول مطالبات و فروش داراییها مبلغ ۹۰۰'۰۰۰ ریال بدهکار (زیان) باشد. در این صورت ثبت دفتر روزنامه رویداد مالی تقسیم زیان تصفیه بین شرکاء به ترتیب زیر خواهد بود:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۴	۳۰	مهر ۱۳۷۵	سرمایه سامان		۱۵۰'۰۰۰	
			سرمایه ایمان		۳۰۰'۰۰۰	
			سرمایه اشکان		۴۵۰'۰۰۰	
			سود و زیان تصفیه			۹۰۰'۰۰۰
			تقسیم زیان تصفیه			
			بین شرکاء به نسبت			
			۳ و ۲ و ۱			

پس از انتقال ثبت فوق به حسابهای دفتر کل مانده حساب سرمایه شرکاء به شرح صفحه بعد خواهد بود:

بد	سرمایه ایمان	بس
	مانده ۵۰۰'۰۰۰	
۷/۳۰	۳۰۰'۰۰۰	
	مانده ۲۰۰'۰۰۰	
	جمع ۵۰۰'۰۰۰	۵۰۰'۰۰۰
		۲۰۰'۰۰۰

بد	سرمایه سامان	بس
	مانده ۸۰۰'۰۰۰	
۷/۳۰	۱۵۰'۰۰۰	
	مانده ۶۵۰'۰۰۰	
	جمع ۸۰۰'۰۰۰	۸۰۰'۰۰۰
		۶۵۰'۰۰۰

بد	سرمایه اشکان	بس
	مانده ۲۱۰'۰۰۰	
۷/۳۰	۲۵۰'۰۰۰	
	مانده ۲۴۰'۰۰۰	
	جمع ۲۵۰'۰۰۰	۲۵۰'۰۰۰
		۲۴۰'۰۰۰

در صورتی که مانند مثال فوق، مانده حساب یک یا چند شریک قبل از توزیع وجه نقد بین شرکاء بدهکار باشد (مثل مانده حساب سرمایه اشکان به مبلغ ۲۴۰'۰۰۰ ریال) دو حالت زیر اتفاق خواهد افتاد:

- ۱- توانایی شریک در تأدیه مانده بدهکار حساب سرمایه
- ۲- ناتوانی شریک در تأدیه مانده بدهکار حساب سرمایه

۱- توانایی شریک در تأدیه مانده بدهکار حساب سرمایه

در این حالت که شریک قادر است مانده بدهکار حساب سرمایه خود را به شرکت تضامنی تأدیه نماید، پس از وصول بدهی وی ثبتهای زیر در دفتر روزنامه شرکت انجام می شود:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۵	۱	۱۳۷۵ آبان	صندوق سرمایه اشکان وصول مانده بدهکار سرمایه اشکان و تصفیه کامل با ایشان		۲۴۰'۰۰۰	۲۴۰'۰۰۰
۸۱۶	۱	آبان	حسابهای پرداختی صندوق پرداخت بدهیهای شرکت به طور نقد		۴۹۰'۰۰۰	۴۹۰'۰۰۰
۸۱۷	۱	آبان	سرمایه سامان سرمایه ایمان صندوق پرداخت مانده بستانکار حساب سرمایه سامان و ایمان و تصفیه کامل شرکت		۶۵۰'۰۰۰ ۲۰۰'۰۰۰	۸۵۰'۰۰۰

پس از انتقال ثبتهای مذکور به حسابهای مربوطه در دفتر کل، کلیه حسابها بسته خواهد شد.

۲ - ناتوانی شریک در تأدیه مانده بدهکار حساب سرمایه

در این حالت، شریک یا شرکایی که مانده حساب سرمایه آنها بدهکار است به دلایل خاصی مثل ورشکستگی، قادر به تأدیه تمام بدهی یا قسمتی از آن نیستند. از آنجایی که مسئولیت شرکاء شرکتهای تضامنی محدود به سهم الشرکه آنها نیست، بنابراین مانده بدهی

حساب وی توسط سایر شرکاء تأمین می شود. در این حالت مانده بدهکار حساب سرمایه شریک ورشکسته مانند زیان تصفیه به نسبت تقسیم سود و زیان مقرر در شرکتنامه بین سایر شرکاء تقسیم می شود. به عنوان مثال فرض کنید که در مثال قبل، اشکان قادر به تأدیه ۲۴۰'۰۰۰ ریال بدهی خود نباشد. در این صورت مانده بدهکار حساب سرمایه وی به نسبت ۱ و ۲ بین سامان و ایمان تقسیم می شود. ثبت مربوطه در دفتر روزنامه به شرح زیر می باشد:

ردیف	تاریخ		شرح	عطف	بدهکار	بستانکار
	روز	ماه				
۸۱۵	۱	آبان ۱۳۷۵	سرمایه سامان سرمایه ایمان سرمایه اشکان تقسیم مانده بدهکار حساب سرمایه اشکان به نسبت ۱ و ۲ بین سامان و ایمان		۸۰'۰۰۰ ۱۶۰'۰۰۰ ۲۴۰'۰۰۰	
۸۱۶	۱	آبان	حسابهای پرداختی صندوق پرداخت بدهیهای شرکت به طور نقد		۴۹۰'۰۰۰	۴۹۰'۰۰۰
۸۱۷	۱	آبان	سرمایه سامان سرمایه ایمان صندوق پرداخت مانده بستانکار حساب سرمایه سامان و ایمان و تصفیه کامل شرکت		۵۷۰'۰۰۰ ۴۰'۰۰۰ ۶۱۰'۰۰۰	

پس از انتقال ثبتهای مذکور به حسابهای دفتر کل، تمام حسابهای شرکت بسته خواهد شد^{۲۰}، و حساب سرمایه شرکاء به صورت زیر خواهد بود:

بده	سرمایه سامان	بده	سرمایه ابران
بسر	بسر	بسر	بسر
مانده قبلی ۶۵۰'۰۰۰		مانده قبلی ۲۰۰'۰۰۰	
۸۰'۰۰۰ ۱۸/۱		۱۶۰'۰۰۰ ۱۸/۱	
۵۷۰'۰۰۰ ۱۸/۱		۴۰'۰۰۰ ۱۸/۱	
۶۵۰'۰۰۰	۶۵۰'۰۰۰	۲۰۰'۰۰۰	۲۰۰'۰۰۰

بده	سرمایه اشکان
بسر	بسر
مانده قبلی ۲۴۰'۰۰۰	
۲۴۰'۰۰۰ ۱۸/۱	
۲۴۰'۰۰۰	۲۴۰'۰۰۰

(مربوط به محاسبه)

شرکتهای نسبی، شرکتهای مختلط غیر سهامی

شرکتهای نسبی و شرکتهای مختلط غیر سهامی نیز مانند شرکتهای تضامنی از انواع شرکتهای غیر سهامی است. قواعد و روشهای حسابداری حقوق صاحبان سرمایه این گونه شرکتهای نیز مشابه قواعد و روشهای حسابداری حقوق صاحبان سرمایه شرکتهای تضامنی است با این تفاوت که در شرکتهای نسبی، مسئولیت شرکاء محدود به سرمایه هر یک از آنها^{۲۱} است، و در شرکتهای مختلط غیر سهامی که بین یک یا چند شریک ضامن و

۲۰. دفاتر شرکت منحل شده پس از ختم تصفیه با نظر مدیر ثبت اسناد در محل معینی به مدت ۱۰ سال محفوظ خواهد ماند، قانون تجارت ماده ۲۱۷، همان مآخذ.
۲۱. «شرکت نسبی شرکی است که برای امور تجاری در تحت اسم مخصوص بین دو یا چند نفر تشکیل و مسئولیت هر یک از شرکاء به نسبت سرمایه است که در شرکت گذاشته»، قانون تجارت، مبحث ششم، ماده ۱۸۳، همان مآخذ.

